

**OEKO-TEX STANDARTINING TO'QIMACHILIK
SANOATI UCHUN AHAMIYATI**

O'rmonjonov Boxodirjon Ibragimjon o'g'li

*Andijon Mashinasozlik Instituti, Metrologiya, standartlashtirish
va sifatni boshqarish yo'nalishi 1-kurs magistri*

Annotatsiya: Xalqaro standartlar va sertifikatlari haqiqatan ham sotib olinayotgan mahsulot ekologik toza matolardan tayyorlanganiga ishonch hosil qilishning eng yaxshi usuli hisoblanadi. “OEKO-TEX STANDART 100” standarti orqali mahsulotning har bir komponenti, matodan ip va aksessuarlarigacha, 350 tagacha zaharli kimyoviy moddalar ro'yxatiga nisbatan qattiq sinovdan o'tganligini tasdiqlaydi. Ushbu maqolada Oeko-Tex standartinig to'qimachilik sanoati uchun muhim ahamiyatlari haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Tekstil, Ecolabelling, Oeko-Tex Standart, sertifikatlashtirish.

To'qimachilik ishlab chiqarish juda murakkab va ko'plab mexanik va fizik-kimyoviy jarayonlarni o'z ichiga oladi. Bu ko'pincha energiya, suv va kimyoviy moddalar nuqtai nazaridan ham, atrof-muhitga, ham ishlab chiqarish jarayonlaridagi xodimlarga nisbatan juda talabchan. Ekologik toza usulda ishlab chiqarilgan va ekologik toza chegaralarda qayta ishlangan to'qimachilik mahsuloti ekotekstil deb ataladi. Ekotekstil ishlab chiqarishda iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik barqaror mahsulotni ishlab chiqish jarayonlaridan xabardor bo'lish juda muhimdir. Ishlab chiqaruvchilar ekologik toza to'qimachilik mahsulotlarini ishlab chiqarish uchun eng muhim omil hisoblanadi. To'qimachilik iste'molchilari uchun to'qimachilik mahsulotlarining inson salomatligiga mumkin bo'lgan ta'siri masalasi - inson ekologiyasi eng muhim masala hisoblanadi. Inson-ekologiya nuqtai nazaridan, mahsulotning sog'liq uchun zararli ta'siri yo'qligi eng muhim omildir. Ekologik yorliqlash (Eco labelling) - bu to'qimachilik sanoatida ishlatiladigan mahsulot materiallari va moddalarining nisbiy ekologik sifati to'g'risida iste'molchilarga ma'lumot berishni nazarda tutuvchi ekologik yorliqlashning faqat bir turi. Bunday yorliqlash milliy yoki mintaqaviy darajada boshqariladigan dasturlar tomonidan beriladigan Ekologik belgilar shaklida bo'ladi. OEKOTEX® (To'qimachilik va teri ekologiyasi sohasidagi Xalqaro tadqiqot va sinovlar assotsiatsiyasi) global darajada zararli moddalar uchun sinovdan o'tgan to'qimachilik mahsulotlari uchun eng keng tarqalgan va eng mashhur yorliqdir. OEKO-TEX 100 standarti pH, og'ir metallar, zaharli bo'yoqlar, ekinlarni himoya qiluvchi moddalar va kanserogen moddalar kabi formaldegid, fenol yoki pestitsid kabi xavfli moddalarni sinovdan o'tkazish usullarini ishlab chiqishga qaratilgan. Bundan tashqari, sinov usullari ham ushbu standartlar

talablariga muvofiq bo'lishi kerak. Agar to'qimachilikning barcha komponentlari istisnosiz Oeko-Tex mezonlari katalogi talablariga javob bersa, to'qimachilik ishlab chiqaruvchisi sertifikat oladi va do'konlarda mahsulotlarni markalash uchun Oeko-Tex yorlig'idan foydalanish huquqiga ega bo'ladi. Ecolabel va Oeko-Tex standarti ekoyorlig'i bo'lgan mahsulotlarni tan olish va sotib olish to'qimachilik sanoatining rivojlanishi va barqarorligi uchun "yo'l-yo'riqli vosita" va asosiy ko'rsatkich sifatida foydalaniladigan mezondir. Institutlar OekoTex standarti bo'yicha sertifikatlash ishtirokchilari sifatida eng muhim omillardan biridir. O'z tajribasi va malakasi, sinovdan o'tkazish va muvofqlik to'g'risidagi bayonotga asoslanib, mijoz 4 mahsulot sifatini inson salomatligiga va ishlab chiqarish sharoitlariga, shu jumladan atrof-muhitga ta'siri bo'yicha tushunishga ega bo'ladi.

Quyida jadvalda (1-jadval) Jahon mamlakatlarida tekstil mahsulotlarini Ecoyorliqlari ro'yhati ko'rsatib o'tilgan.

Eco-yorliq	Eco-yorliq sarlavhasi	Eco-yorliq mahsuloti	Mamlakat
	Ekologik toza mahsulot	Tekstil	Chexiya Respublikasi
	EU-Ecolabel	Tekstil, Oyoq kiyim, Matraslar	Yevropa Ittifoqi
	Slovakiya Respublikasida Atrof-muhitni baholash va ekologik belgilar milliy dasturi	Tekstil	Slovakiya
	Oeko-Tex standart 100	Bolalar uchun mahsulotlar, Teri bilan to'g'ridan-to'g'ri va to'g'ridan-to'g'ri aloqa qiladigan mahsulotlar, Dekoratsiya va aksessuarlar	Yevropa Ittifoqi
	Oeko-Tex standard 1000	Tekstil	Yevropa Ittifoqi
	Yevropa muvofiqi	O'yinchiqlar, Shaxsiy himoya vositalari	Yevropa Ittifoqi

	Global Organic Tekstil Standarti	Organic tekstil	Australia, Canada, Austria, Daniya, Finlandiya, Germaniya, Yaponiya, Italiya....
	Naturtextil best	To'qimachilik terisi	Austria, Belgiya, Estoniya, Finlandiya, Germaniya, Gollandiya, Turkiya, Shvetsariya
	Yashil belgi	Tekstil va boshqa mahsulotlar	Taivan

OEKO-TEX tomonidan STANDARD 100 bo'yicha sertifikatlashning afzalliklari to'qimachilik sanoatida marketing uchun juda muhimdir. OEKO-TEX va OEKO-STANDARD 100 - bu kompaniyalarga mahsulotning inson ekologiyasi nuqtai nazaridan va to'qimachilik bo'yicha o'z iste'molchilari uchun mahsulot xavfsizligi bo'yicha javobgarligini shaffof hujjatlashtirish imkonini beruvchi foydali marketing vositalaridir. Iste'molchilar uchun mahsulotlarning sifatli darajasini, shuningdek, sog'liq uchun xavfsizlik va ekologik maqbul talabda ishlab chiqarish muhim hisoblanadi. OEKO-TEX standartlari mijozlarga ekologik toza mahsulotlarni xavfsizligini ta'minlaydigan tizimlarni o'z ichiga olgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Goel B.: Eco-Labels and Standards for textile products to save environment, Man-made Textiles in India, October 2012, 337-341
2. [14] Global ecolabelling network (GEN), Introduction to ecolabelling (2004).
3. David G. Myers "Psychology" Hope College Holland, Michigan 2010 y. p.-553-593.
4. www.oeko-tex.com